

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲/۰۹/۱۳

عبدالغفور لېوال

«نر» غوندي

مور ولي د وياړني په ژبه (لحن) وايو: «نر غوندي»، «که نر يي داسي به وکړي!»، «نر شه او...»
دا ټول څه مانا؟

دا په ختيزو ژبو، په تېره بيا زموږ له تربورگلوۍ په رازېردي فرهنگ کې د غوروتوب (برترۍ) لپاره په ستاينوم بدل شوی نوم دی.

تر دې وړاندې، چې د دوستانو د غوسې ججوري راورسيري، بنيايي دوه يادوني هېرې نه شي:

۱ - زه د ويېونو په استعاري - سپېبوليکه مانابندنه پوهېرم او خبر يم، چې «نر» د مېراني، پياوړتيا او نورو ارزښتونو (مستعار له) لپاره د مطلقه استعاري په اعتبار (مستعار منه) دی.

۲ - د دغه زاړه مفهوم پر کارولو نيوکه مې يوازي د فيمينيسم له اړخه نه، بلکې د انسانپالنې (Humanistic) اړخه هم ده.

مور د خان لوراوي او تبختر پر مهال ولي مثلاً نه وايو: «انسان غوندي!» يا «که انسان يي نو داسي به وکړي!» او «انسان شه!...»

د گڼو ختيزو ژبو په فرهنگي تاريخ کې مردانهگي او نارينتوب د فخر و مباحات استعاري دي، چې په ويلو يې نه يوازي مېرمنو ته په کمه کتل کيږي، بلکې هر ډول تاوتریخوالي، بېرحمي او خونړيتوب هم په مثبته مانا اړوي. پر «نارينتوب» نازېدل بنځولی او انسانولی دواړو ته سپکاوی دی.

که ځيني ووايي، چې په انگرېزي کې هم ويل کيږي، مثلاً:

He is a real man!

نو دلته مه هيروي، چې په انگرېزي کې Man يوازي د «نر» په مانا نه ده. اکسفورډ سيند د Man مانا داسي راخلي:

[countable] (literary or old-fashioned)

a person, either male or female

All men must die

په انگرېزي کې دا ويی له انسان سره مترادف دی، په Human او Mankind کې يې هم ريښه شته. په All men must die کې مطلق د انسان په مانا ځکه ده، چې وايي: د انسان مړينه حتمي ده.

مور ته د تاريخ په اوږدو کې «نر» ځکه ارزښتمن و - او لا هم دی - چې د تربورگلوۍ له فرهنگه راپاڅېدلي خلک يو. دوسمنپالنه، جگړه، ميراث، نرواکي او شخړې مو په ټوليز - تاريخي لاشعور کې پياوړی ځای لري. لا هم د ختيزو کلاگانو په برجونو کې تيرکشونه جوړوو، خو دننه په کې د لاس مينځلو صابون او د انساني اړتيا لپاره مناسبه ټټی جوړولای نه شو.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خپرو لولي

دلته زمکه کمه وه، د ویش پرمهال پر یوه متر پوله مو هم سره وژلي دي، تربور مو تر ټولو لوی دوښمن دی او متل کوو، چې:

دوښمن ته می بی قومه، قوم ته می بی تربوره، تربور ته می بی وروره او ورور ته می بی زویه مه کړي ! او دا ټول نران دي، یوه مېرمن هم په کی نشته. مور هغوی چې قوم، تربور، ورور او زوی زېږوي، په انسانانو کې نه شمېرو.

فکر وکړئ؛ هغه ماشوم چې تر زلما پورې پرلپسې د «نر» ستاینې د خشونت و خونړیتوب په مانا اوري، څنگه روزل کيږي؟

د بنځو لپاره به یې په ذهن کې څومره درناوی وي؟

د وژلو او څیرلو څومره ځناورانه چلند به ورځلوي، چې ځان بنه «نر» زباد کړي؟

په نارینتوب پسې ستومانه شخصیت به یې انسانیت څنگه وپېژني؟

په پښتو کې «مېړه» «مېړانه» په ځینو ګردونو کې «لوند» هم په همدې مانا دي. زموږ ولسي او مدون ادبیات په نارینتوب او مېړانې له نازېدلو څخه ډک دي.

«سړی» نوم او «سړیتوب» ستاینوم لا یو څه انساني ځکه دی، چې په زړو متونو کې د «سړي» په وړاندې «سړی» [پنځینه] هم کارول شوي او سړیتوب تر نارینتوب یو څه انسانیت ته ورنږدې دی.

مور لږ ځله او بنایي هېڅ په انسانیت، انسان او انساني چارچلند نازېدلي یو.

مدنیت او مهذب نومهالی ژوند ته د ننوتلو یو له لومړنیو ګامونو څخه دا دی، چې د «نر» ځای «انسان» ته ورپرېږدو. هرچا چې د «انسان» او انسانیت لپاره ګټور کار کړلای شو او کاوه یې هغه ونازوو، ویې لمانځو او په دې توګه خپله ټولنه له انساني ارزښتونو سره نږدې کړو.

هغوی چې انساني فرهنگ روني، لیکل کوي او د ټولني د ذهنیت رهبري ته یې ملا ترلي، بنایي لومړی پیل یې دوی وکړي. نور په خپلو لیکنو کې د «نر» ځای انسان ته ورپرېږدئ!

مور یوه انسانموره فرهنگي انقلاب ته اړ یو.

ویبنتیا، روښانتیا او بدلون